

Sygn. akt I ACa 988/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 września 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jakub Rusiński
Sędziowie:	SA Małgorzata Idasiak-Grodzińska SA Barbara Lewandowska (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Anna Majewicz

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2017 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa K. B.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu

z dnia 22 sierpnia 2014 r., sygn. akt I C 209/14

I/ zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie II (drugim) w ten sposób, że zasądzoną tam od pozwanej na rzecz powoda kwotę 95.234,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty obniża do kwoty 27.234 (dwadzieścia siedem tysięcy dwieście trzydzieści cztery) złote z ustawowymi odsetkami od dnia 12 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części, z zaznaczeniem, że powyższa kwota wraz z ustawowymi odsetkami została już przez pozwaną zapłacona powodowi,

b) w punkcie IV (czwartym) w ten sposób, że zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 8.801,40 zł (osiem tysięcy osiemset jeden złotych 40/100) tytułem zwrotu kosztów procesu,

c) w punkcie V (piątym) poprzez jego uchylenie;

II/ oddala apelację w pozostałym zakresie;

III/ zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7.131,20 zł (siedem tysięcy sto trzydzieści jeden złotych 20/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego;

IV/ zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 74.668,78 zł (siedemdziesiąt cztery tysiące sześćset sześćdziesiąt osiem złotych 78/100) tytułem zwrotu spełnionego świadczenia, oddalając wniosek restytucyjny pozwanej w pozostałej części.

SSA Małgorzata Idasiak-Grodzińska SSA Jakub Rusiński SSA Barbara Lewandowska

I ACa 988/16

UZASADNIENIE

Powód K. B., po ograniczeniu powództwa, wnosił o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. kwoty 95.997 zł, powiększonej o podatek VAT, z ustawowymi odsetkami od dnia 12 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, z tytułu zwrotu rynkowej wartości lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w B. przy ul. (...), do którego spółdzielcze lokatorskie prawo wygasło.

Pozwana sprzeciwiła się roszczeniu powoda podnosząc, że powodowi nie przysługuje zwrot aktualnej wartości rynkowej lokalu, lecz zwrot wartości wkładu mieszkaniowego z daty wygaśnięcia prawa, którego wymagalność powstała z dniem opróżnienia mieszkania przez powoda i którego wysokość nie może przewyższać kwoty, jaką spółdzielnia uzyska od osoby obejmującej lokal w wyniku przetargu przeprowadzonego zgodnie z postanowieniami statutu.

Wyrokiem z dnia 22 sierpnia 2014 r., po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy w Elblągu umorzył postępowanie co do kwoty 39.628,98 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 czerwca 2012 r., zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 95.234,40 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku przy ul. (...) w B. należącym do pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w B. przysługiwało T. K., który zmarł w dniu 26 marca 2002 r. Spadek po nim nabyli powód i B. K., każdy po 1/2 części. W wyniku ugody spadkobierców, zawartej w dniu 6 lutego 2003 r. przed Sądem Rejonowym w Braniewie, wchodzący w skład spadku wkład mieszkaniowy o wartości 27.234 zł związany ze spółdzielczym lokatorskim prawem do wspomnianego lokalu mieszkalnego przypadł powodowi. Pozwana odmówiła przyjęcia powoda w poczet członków i zawarcia z nim umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do spadkowego lokalu. Powództwo K. B. w tym zakresie zostało prawomocnie oddalone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 października 2008 r., oddalającym apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 7 marca 2008 r. Z kolei Sąd Rejonowy w Braniewie wyrokiem z dnia 29 grudnia 2008 r. utrzymał w mocy wyrok zaoczny, nakazujący K. B. opuszczenie i opróżnienie lokalu przy ul. (...) w B., zaś apelacja (tam) pozwanej została oddalona przez Sąd Okręgowy w Elblągu wyrokiem z dnia 24 czerwca 2009 r. W dniu 11 czerwca 2012 r. powód opuścił lokal i wydał go Spółdzielni.

Pozwana zleciła za 450 zł wycenę mieszkania przez rzeczoznawcę, który określił wartość lokalu na kwotę 95.987 zł. Przetarg na ustanowienie i przeniesienie odrębnej własności tego lokalu nie doszedł do skutku z uwagi na brak oferentów. Wartość nominalna kwoty umorzenia kredytu zaciągniętego przez pozwaną na budowę budynku w części przypadającej na lokal wynosiła 302,60 zł. Pismem procesowym z dnia 18 grudnia 2013 r., doręczonym pełnomocnikowi procesowemu powoda, pozwana złożyła oświadczenie o potrąceniu swojej wierzytelności w kwocie 35.384,92 zł z tytułu wynagrodzenia za korzystanie przez powoda z lokalu bez tytułu prawnego w okresie od dnia 1 kwietnia 2002 do 10 czerwca 2012 r. i odsetek ustawowych w kwocie 9.520,78 zł z wierzytelnością wzajemną powoda o wypłatę rynkowej wartości lokalu. Sąd pierwszej instancji uznał potrącenie za nieskuteczne, bowiem powód nie udzielił swojemu pełnomocnikowi pełnomocnictwa do przyjęcia takiego oświadczenia.

Sąd Okręgowy stwierdził, że w związku z wygaśnięciem spółdzielczego lokatorskiego prawa do wskazanego wyżej lokalu mieszkalnego powodowi przysługiwało od pozwanej świadczenie odpowiadające wartości rynkowej tego lokalu, którą strony określiły na kwotę 95.987 zł, zgodnie z art.11 ust.2¹ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach

mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r., poz.1222 ze zm., dalej – u.s.m.) w brzmieniu nadanym przez art.1 pkt 11 lit.c ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz.873). Ze wspomnianej sumy Sąd Okręgowy potrącił kwoty 302,60 zł oraz 450 zł i zasądził na rzecz powoda pozostałą część wartości lokalu, tj. kwotę 95.234,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12 czerwca 2012 r.

Od przedstawionego wyroku pozwana wniosła apelację, zarzucając:

- 1) brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego skutkujący poczynieniem błędnych ustaleń faktycznych polegających na nietrafnym przyjęciu, że powód jest uprawnionym do wypłaty wkładu mieszkaniowego według wartości rynkowej spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu,
- 2) naruszenie prawa procesowego, tj. art.233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego w postaci zgromadzonych w sprawie dokumentów z postępowania sądowego w sprawie o przyjęcie powoda w poczet członków pozwanej Spółdzielni: wyroków Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 7 marca 2008 r. sygn. akt I C 203/07 oraz Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 października 2008 r. sygn. akt I ACa 807/08, zgodnie z którymi powództwo powoda zostało oddalone,
- 3) naruszenie prawa materialnego, tj. art.11 ust.2 i art.7 ust.1 u.s.m. poprzez błędną wykładnię i bezzasadne zastosowanie skutkujące uwzględnieniem powództwa,
- 4) naruszenie prawa materialnego, tj. art.117 k.c. poprzez przyjęcie, że roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie – o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach za obie instancje. W apelacji pozwana ponownie zgłosiła zarzut potrącenia, załączając oświadczenie o potrąceniu z dnia 6 października 2014 r. wraz z dowodem nadania tego oświadczenia listem poleconym na adres powoda (K.262-263).

W odpowiedzi na apelację powód domagał się jej oddalenia i zasądzenia na jego rzecz od pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, po raz drugi rozpoznając sprawę, wyrokiem z dnia 22 stycznia 2015 r. (sygn. akt I ACa 992/14) oddalił apelację i zasądził od Spółdzielni na rzecz powoda kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Wskazał, że źródłem uprawnienia do wypłaty wartości rynkowej lokalu było dziedziczenie wkładu mieszkaniowego przez powoda po zmarłym członku spółdzielni, a podstawę prawną uwzględnienia powództwa stanowi art.11 ust.2¹, a nie art.11 ust.2 u.s.m. Negatywnie natomiast ocenił podniesiony przez pozwaną zarzut naruszenia prawa materialnego przez niezastosowanie art.117 § 1 k.c. Nie uwzględnił także zarzutu potrącenia zgłoszonego ponownie przez pozwaną w postępowaniu odwoławczym.

Na skutek skargi kasacyjnej pozwanej, wyrokiem z dnia 19 maja 2016 r. (sygn. akt IV CSK 586/15) Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie z pierwotnym brzmieniem art.11 ust.2 u.s.m., w wypadku wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielnia zwracała zgodnie z postanowieniami statutu osobie uprawnionej wniesiony wkład mieszkaniowy albo jego wniesioną część, zwaloryzowane według wartości rynkowej lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość, a roszczenie o wypłatę wkładu albo jego części stawało się wymagalne z chwilą opróżnienia lokalu, o którym mowa w art.7 ust.1 (Dz.U. z 2001 r., Nr 4, poz.27). Roszczenie osoby uprawnionej powstawało z chwilą wygaśnięcia prawa lokatorskiego, a stawało się wymagalne z chwilą opróżnienia lokalu. Ustawa z dnia 19 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 240, poz.2058) nadała nowe brzmienie m.in. artykułowi 11 ust.2 in fine u.s.m., wprowadzając regułę, że warunkiem wypłaty wartości wkładu mieszkaniowego albo jego części jest

opróżnienie lokalu, o którym mowa w art.7 ust.1. Zmiana ta oznaczała, że roszczenie powyższe powstawało z chwilą opróżnienia lokalu. Kolejna nowelizacja art.11 u.s.m. nastąpiła w ustawie z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz.873). Warunkiem wypłaty jest nadal opróżnienie lokalu, jednakże wypłata obejmuje wartość rynkową tego lokalu (art.11 ust.2⁴ u.s.m.).

W niniejszej sprawie członek Spółdzielni, któremu przysługiwało prawo lokatorskie, zmarł dnia 26 marca 2002 r. i wtedy prawo to wygasło. W tym zaś okresie opróżnienie lokalu było przesłanką jedynie wymagalności powstałego już wcześniej roszczenia o wypłatę wkładu albo jego części, zwaloryzowanych według wartości rynkowej lokalu. Nie powstało natomiast po stronie powoda roszczenie o wypłatę wartości rynkowej lokalu. Zgodnie bowiem ze stosowaną w drodze analogii ogólną regułą międzyczasową, zamieszczoną w art.XXVI p.w.k.c., do stosunków prawnych powstałych przed wejściem w życie ustaw nowelizujących u.s.m. stosuje się prawo dotychczasowe, tj. u.s.m. w jej pierwotnym brzmieniu.

Ponownie rozpoznając apelację pozwanej Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wymaga częściowego uwzględnienia. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, czyniąc z nich, wraz z okolicznościami podniesionymi w poniższych rozważaniach, podstawę faktyczną także dla własnego rozstrzygnięcia. Jednocześnie Sąd drugiej instancji przyjął odmienną podstawę prawną roszczenia powoda, kierując się zgodnie z art.398²⁰ k.p.c. wiążącymi w tym względzie wskazaniem i oceną prawną Sądu Najwyższego, wyrażonymi w wyroku z dnia 19 maja 2016 r. sygn. akt IV CSK 586/15.

Wykładnia przedstawiona przez Sąd Najwyższy wskazuje na zasadność postawionego w apelacji pozwanej zarzutu naruszenia prawa materialnego w postaci art.11 ust.2 u.s.m. Ponownie zatem należy stwierdzić, że roszczenie kierowane wobec pozwanej Spółdzielni z tytułu wypłaty wkładu mieszkaniowego odziedziczonego po zmarłym w dniu 26 marca 2002 roku członku spółdzielni powstało z dniem wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu, tj. z dniem śmierci T. K.. Treść uprawnienia powoda regulował art.11 ust.2 u.s.m. w obowiązującym w tej dacie brzmieniu. Stanowił on, że w wypadku wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielnia zwraca zgodnie z postanowieniami statutu osobie uprawnionej wniesiony wkład mieszkaniowy albo jego wniesioną część, zwaloryzowane według wartości rynkowej lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość. Roszczenie to stało się wymagalne z chwilą opróżnienia lokalu, co w przypadku powoda nastąpiło w dniu 11 czerwca 2012 r.

Tym samym aktualna pozostaje wyrażona już przez Sąd Apelacyjny ocena podnoszonego przez pozwaną zarzutu przedawnienia oraz naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisu art.117 § 1 k.c. przez jego nieuwzględnienie. W myśl art.118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć. Wobec braku przepisu szczególnego termin ten ma zastosowanie do roszczenia powoda. Zgodnie z art.120 § 1 k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Skoro stan wymagalności przedmiotowego roszczenia powoda, w świetle art.11 ust.2 zdanie trzecie u.s.m. (według wersji obowiązującej w marcu 2002 roku) powstał z dniem 11 czerwca 2012 r., w którym powód opróżnił lokal, a powództwo zostało wytoczone w dniu 24 września 2012 r., to roszczenie nie jest przedawnione, a stawiany przez pozwaną zarzut w tym zakresie okazał się nietrafny.

Kwestią zasadniczą w tym stanie rzeczy stało się ustalenie kwoty, jaką pozwana winna wypłacić powodowi z tytułu przysługującego mu z racji spadkobrania po zmarłym członku spółdzielni prawa do wkładu mieszkaniowego. Z dokumentu wewnętrznego pozwanej, sporządzonego przez jej główną księgową i przedłożonego przez skarżącą do akt sprawy, niekwestionowanego przez powoda, wynika, że budynek przy ul. (...) został oddany do użytku w 1988 roku. Koszt budowy lokalu nr (...) wynosił 6.051.924 zł, zaś T. K. wpłacił do pozwanej Spółdzielni wkład mieszkaniowy w kwocie 605.192 zł (obie kwoty przed denominacją), stanowiącej wówczas 10% wartości przydzielonego mu lokalu mieszkalnego w klatce A (v. dokument księgowości spółdzielni – K.172). Pozwana dokonała waloryzacji tego wkładu, wskazując, że na dzień 20 grudnia 2012 r. miał on wartość 27.234 zł. Taką wartość zwaloryzowanego wkładu skarżąca przedstawiła w wydanym powodowi zaświadczeniu, który przedłożył on w postępowaniu sądowym o dział spadku

po T. K. (v. zaświadczenie – K.411). Taką kwotę jako należną powodowi pozwana zaakceptowała też w dalszym toku niniejszego procesu (v. pisma procesowe pozwanej – K.260, K.407).

Należy podkreślić, że na zlecenie pozwanej lokal opróżniony przez powoda wyceniał biegły rzeczoznawca, dla potrzeb ogłoszonego w 2012 roku przetargu na to mieszkanie. Wartość rynkowa lokalu ustalona w operacie szacunkowym z dnia 14 czerwca 2012 r. wyniosła 95.987 zł (v. operat – K.47-64). Pozwana przedstawiła również w toku sporu operat szacunkowy, określający rynkową wartość tego samego spadkowego lokalu na dzień 18 grudnia 2002 r. – na kwotę 54.468 zł (v. operat – K.388-400). Uznając kwotę 27.234 zł za wartość zwaloryzowanego wkładu mieszkaniowego związanego z przedmiotowym lokalem mieszkalnym pozwana twierdziła, że wkład wniesiony przez T. K. na dzień jego zgonu, tj. 26 marca 2002 r., odpowiadał wartości 50% wartości rynkowej lokalu (v. pismo pozwanej z dnia 17 listopada 2016 r. – K.386).

Sąd Apelacyjny miał na względzie, że art.11 ust.2 u.s.m. (wersja z daty wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu i powstania roszczenia powoda – 26 marca 2002 r.) wprowadził metodę liczenia należnego osobie uprawnionej wkładu mieszkaniowego albo jego wniesionej części, podlegających zwrotowi. Zgodnie z tym przepisem kwota wkładu (lub jego wniesionej części) powinna podlegać waloryzacji według wartości rynkowej lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość. W rozliczeniu nie uwzględnia się długu obciążającego członka z tytułu przypadającej na niego części zaciągniętego przez spółdzielnię kredytu na sfinansowanie kosztów budowy danego lokalu, o którym mowa w art.10 ust.3, wraz z odsetkami. W myśl powołanego przepisu obowiązkiem zwrotu objęty jest wniesiony przez członka wkład mieszkaniowy albo jego wniesiona część. Z wyżej powołanego dokumentu wewnętrznego Spółdzielni (K.172) wynika, że wkład mieszkaniowy wniesiony przez T. K. odpowiadał 10% wartości przydzielonego mu lokalu, a w latach 90. został przez pozwaną określony według nowych zasad, wynikających z obowiązującego wówczas art.218 § 3 pkt 1 Prawa spółdzielczego.

Wskazany przepis nakładał na członka spółdzielni obowiązek wniesienia wkładu mieszkaniowego według zasad określonych w statucie, w wysokości odpowiadającej różnicy pomiędzy kosztem budowy przypadającym na jego lokal a uzyskaną przez spółdzielnię pomocą ze środków publicznych (umorzeniem części kredytu zaciągniętego przez spółdzielnię na sfinansowanie kosztu budowy lokalu). Wartość tę pozwana oznaczyła wówczas jako odpowiadającą 50% wartości lokalu, obliczanej przy uwzględnieniu jego zużycia za okres 1988-95 oraz źródeł finansowego pokrycia kosztu jego budowy, w tym – przy uwzględnieniu, że 50% kwoty kredytu zaciągniętego na budowę podlegało umorzeniu, jak wynikało to z obliczenia księgowego (K.172). Według nowych zasad, wynikających z obowiązującego wówczas prawa (art.218 § 3 Pr.spółdz.) przyjęto, że wniesiony przez członka wkład mieszkaniowy odpowiadał 50% wartości mieszkania, pomimo że w dacie przydziału kwota wpłacona odpowiadała tylko 10% wartości tego mieszkania. Tak zweryfikowaną wysokość wkładu mieszkaniowego należało zatem traktować jako punkt wyjścia do określenia kwoty należnej powodowi w związku z wygaśnięciem spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu przysługującego spadkodawcy.

Stosując regułę opisaną w art.11 ust.2 u.s.m., uzasadnione było określenie przez skarżącą wartości zwaloryzowanego wkładu mieszkaniowego wniesionego przez członka spółdzielni jako kwoty odpowiadającej 50% rynkowej wartości lokalu, ustalonej przez rzeczoznawcę w 2002 roku według cen z daty wygaśnięcia prawa do lokalu, równoznacznej z datą powstania roszczenia powoda, tj. według operatu szacunkowego z dnia 18 grudnia 2002 r. (K.387-400). Zgodnie z tym operatem, wartość zwaloryzowanego według wartości rynkowej wkładu mieszkaniowego, podlegającego wypłacie na rzecz powoda, wynosiła 27 234 zł i odpowiadała 50% oszacowanej na kwotę 54.468 zł rynkowej wartości tego lokalu z daty powstania roszczenia, tj. z 2002 roku.

Mając to na uwadze, za zasadne należało uznać zasądzenie przez Sąd pierwszej instancji od pozwanej na rzecz powoda kwoty 27.234 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty, tj. od daty wymagalności roszczenia, wynikającej z art.11 ust.2 u.s.m. Z powyższych względów Sąd Apelacyjny zmienił w tej części zaskarżony wyrok w punkcie II (drugim) na zasadzie art.386 § 1 k.p.c., obniżając zasądzoną w nim kwotę należności głównej z 95.234,40 zł do 27.234 zł z ustawowymi odsetkami od tej kwoty, liczonymi za okres od dnia 12 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty, a oddalając powództwo w dalej idącym zakresie jako nieuzasadnione.

Sąd Apelacyjny ponownie rozpoznający sprawę nie uwzględnił zarzutu potrącenia kwoty 20.964,71 zł, zgłoszonego przez pozwaną w apelacji (v.K.259), w pierwszym rzędzie z uwagi na niewykazanie przez pozwaną skutecznego złożenia takiego oświadczenia powodowi jako jego adresatowi. Zgodnie z art.61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Oświadczenie pozwanej o potrąceniu mogło być uznane za złożone skutecznie z chwilą dotarcia do powoda. Pozwana w niniejszym procesie wykazała, że pisemne oświadczenie z dnia 6 października 2014 r. Zarządu Spółdzielni w tej kwestii zostało wysłane na adres powoda (v.K.263 – dowód nadania przesyłki), natomiast nie przedstawiła dowodu doręczenia oświadczenia adresatowi.

Należy zauważyć, że pozwana nie udowodniła istnienia wzajemnej wierzytelności w wysokości wskazanej w oświadczeniu, możliwej do potrącenia. Według przedstawionej struktury wierzytelności wzajemnej objętej potrąceniem (v. oświadczenie pozwanej z dnia 6 października 2014 r. in fine – K.262), pozwana zaliczyła do niej należność zasądzoną na jej rzecz od powoda prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Braniewie I C 165/12 i Sądu Okręgowego w Elblągu I Ca 140/14 z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ze spadkowego lokalu. Jednocześnie do akt sprawy załączono zaświadczenie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gdyni J. B. (1) z dnia 3 listopada 2014 r. o zakończeniu postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 7710/14, stwierdzającego, że całość roszczenia z powyższych tytułów wykonawczych została zaspokojona łącznie z kosztami (v.K.351). W tych warunkach nieuzasadnione jest potrącenie z wierzytelnością powoda z tytułu wkładu – wzajemnej wierzytelności pozwanej, stwierdzonej wspomnianymi tytułami wykonawczymi, skoro wierzytelność wzajemna pozwanej wygasła na skutek zaspokojenia przez dłużnika. Wobec bezzasadności apelacji w zakresie dalej idącym, została ona oddalona w pozostałej części na mocy art.385 k.p.c. (w punkcie II sentencji).

Częściowa zmiana zaskarżonego wyroku pociągała za sobą konieczność modyfikacji rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, zawartego w zaskarżonym wyroku Sądu pierwszej instancji. Należało mieć na względzie, że powód, który w pozwie formułował roszczenie w kwocie 135.616 zł, ostatecznie uzyskał od pozwanej kwotę 27.234 zł, tj. wygrał proces w 20%, a pozwana z pozostałych 80% i w takich proporcjach winno nastąpić obciążenie każdej ze stron kosztami procesu. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku (v.K.251v.), powód, w istotnej części zwolniony od kosztów sądowych (v. postanowienie Sądu Okręgowego – K.16), do daty orzekania przez Sąd pierwszej instancji poniósł koszty w łącznej wysokości 8.317 zł, z czego należny mu zwrot od pozwanej (20% z tej kwoty) wynosił 1.663,40 zł. Pozwana natomiast poniosła w tym samym przedziale czasowym koszty wnoszące łącznie 13.081 zł, z czego należne jej od powoda 80% wynosiło 10.464,80 zł. Po wzajemnym skompensowaniu obu tych wartości w oparciu o regułę przewidzianą w art.100 k.p.c. (10.464,80 zł – 1.663,40 zł), do zasądzenia z tytułu zwrotu kosztów przypadająca kwota 8.801,40 zł od powoda na rzecz Spółdzielni (w punkcie I.b sentencji).

Pismem procesowym z dnia 26 czerwca 2017 r. (K.421 i nast.) pozwana wystąpiła w niniejszym procesie z wnioskiem restytucyjnym, w którym zażądała zasądzenia od powoda na jej rzecz kwoty 111.050,42 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 102.960 zł od dnia 23 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 8.089,57 zł – od dnia 21 marca 2015 r. do dnia zapłaty, z tytułu zwrotu spełnionego przez nią świadczenia. Do wniosku pozwana załączyła dowody przelewów bankowych.

Z potwierdzenia przelewu z dnia 22 stycznia 2015 r. (K.424) wynika, że w tym dniu pozwana przelała na konto powoda kwotę 102.960,85 zł w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 22 sierpnia 2014 r. sygn. akt I C 209/14 i Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 stycznia 2015 r. sygn. akt i ACa 992/14 – wydanych w niniejszej sprawie (ten ostatni wyrok został następnie uchylony przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie IV CSK 58615). Z powyższych informacji, umieszczonych w tytule przelewu, wynika nadto, że wskazana kwota obejmowała należność główną wynoszącą 74.269,69 zł, odsetki w wysokości 24.946,48 zł i koszty procesu w kwocie 3.744,68 zł. Różnica pomiędzy zasądzoną przez Sąd Okręgowy w Elblągu kwotą 95.234,40 zł a uiszczonym powyższym przelewem kapitałem w kwocie 74.269,69 zł wynosi 20.964,71 zł jest to kwota odpowiadająca wartości wierzytelności nieskutecznie (jak to wyżej wskazano) przedstawianej przez pozwaną w niniejszym procesie do potrącenia.

Na poparcie wniosku restytucyjnego pozwana przedłożyła ponadto dowód przelewu z jej rachunku bankowego w dniu 20 marca 2015 r. na konto Komornika S. S. K. kwoty 8.089,57 zł. Jako tytuł przelewu wskazano spłatę kwoty 7.485,11 i odsetek w kwocie 604,46 zł do sprawy egzekucyjnej o sygn. akt Km 566/15 (v.K.425). Analiza załączonych do sprawy niniejszej akt Km 566/15 wymienionego Komornika Sądowego wskazuje, że powyższe kwoty (łącznie 8.089,57 zł) powód zdołał wyegzekwować od pozwanej z wyroku w sprawie I C 209/14 Sądu Okręgowego w Elblągu, to jest wyroku Sądu pierwszej instancji wydanego przedmiotowej sprawie.

Pozwana wykazała zatem, że z tytułu wydanych w niniejszym procesie tytułów wykonawczych zapłaciła na rzecz powoda kwotę 102.960,85 zł (dowód przelewu K.424) i kwotę 8.089,57 zł (dowód przelewu K.425), czyli łącznie 111.050,42 zł. Pozostałe przelewy, udokumentowane przez pozwaną, nie są związane ze spełnieniem świadczenia w tej sprawie, przez co nie mogły być objęte wnioskiem restytucyjnym. Pozwana wykazała bowiem, że dodatkowo w dniu 6 października 2014 r. przelała na konto Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gdyni J. B. (2) kwotę 20.747,40 zł do sprawy egzekucyjnej o sygn. Km 7710/14 (v. potwierdzenie przelewu – K.426), a w dniu 29 września 2014 r. na konto wymienionego Komornika przelała kwotę 217,31 zł tytułem zaliczki na wydatki w sprawie egzekucyjnej Km 7710/14 (v. potwierdzenie przelewu – K.427). Jak wyjaśnił Prezes Zarządu pozwanej M. L. na rozprawie apelacyjnej w dniu 29 czerwca 2017 r. (K.431), postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 7710/14 dotyczyło się na podstawie tytułu wykonawczego wydanego w innej sprawie, I Ca 140/14 Sądu Okręgowego w Elblągu, oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego w Braniewie, zasadzającego od powoda na rzecz pozwanej wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z lokalu zmarłego członka spółdzielni. Rozliczenia dokonane w związku z inną niż przedmiotowa sprawą, nie zostały przez Sąd Apelacyjny uwzględnione, bowiem o ile pomiędzy stronami istnieją dalsze rozliczenia z innych prowadzonych pomiędzy nimi sporów sądowych, winny być dokonane odrębnie. Wniosek restytucyjny stanowi wyjątkowy środek prawny, służący wyłącznie odzyskaniu na wniosek strony tego, co spełniła lub co zostało od niej wyegzekwowane na podstawie wyroku następnie uchylonego lub zmienionego i zmierza do przywrócenia stanu sprzed wykonania wyroku.

Podstawę do częściowego uwzględnienia wniosku restytucyjnego pozwanej stanowiły przepisy art.398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art.415 k.c. Wniosek nie mógł być uwzględniony w całości, ponieważ część świadczenia, w kwocie 27.234 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 czerwca 2012 r. została zasadnie zapłacona powodowi, jako należność z tytułu zwrotu zwaloryzowanego wkładu mieszkaniowego, objęta wyrokiem z dnia 7 września 2017 r. wydanym przez Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie i nie podlega zwrotowi. Stąd, zasadzając od pozwanej na rzecz powoda wymienioną kwotę (punkt I.a sentencji), Sąd Apelacyjny zaznaczył, że została ona już przez pozwaną zapłacona – przelewem w dniu 22 stycznia 2015 r. (v.potwierdzenie przelewu bankowego K.424). Nie podlega również zwrotowi w ramach restytucji należność zapłacona przez pozwaną powodowi z tytułu odsetek ustawowych liczonych od powyższej kwoty 27.234 zł, za okres od dnia 12 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty, tj. do dnia 22 stycznia 2015 r. Z wyliczenia wynika, że stanowią one kwotę 9.147,64 zł.

Ostatecznie zatem wniosek restytucyjny okazał się uzasadniony co do kwoty 74.668,78 zł, stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą łącznie uiszczoną przez pozwaną powodowi tytułem zaspokojenia roszczenia objętego niniejszym procesem, tj. 111.050,42 zł a kwotą, do zapłaty której pozwana była zobowiązana na mocy wydanego w sprawie wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 7 września 2017 r., tj. kwotą 27.234 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 czerwca 2012 r. do dnia 22 stycznia 2015 r. (co stanowiło łącznie z odsetkami na dzień zapłaty kwotę 36.381,64 zł) [wg wyliczenia: 111.050,42 zł – 36.381,64 zł = 74.668,78 zł]. Mając to na uwadze, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art.415 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie IV sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art.108 § 1 k.p.c. w zw. z art.98 § 1 k.p.c., uwzględniając wskazany wyżej wynik procesu, wygranego przez powoda w 20%, a przez pozwaną w 80%. Pozwana poniosła na tym etapie sporu koszty w łącznej wysokości 8.914 zł (2.352 zł tytułem opłaty od apelacji, 4.762 zł tytułem opłaty od skargi kasacyjnej i 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, z czego Sąd Apelacyjny zasądził na jej rzecz od powoda 80% tej kwoty, tj.7.131,20 zł (w punkcie III sentencji).

SSA Małgorzata Idasiak-Grodzińska SSA Jakub Rusiński SSA Barbara Lewandowska